

۹۷/۴۲۳

درآمدی بر حمل و نقل غیر موتوری

دکتر محمد غلامی

عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور

دکتر شهرزاد مقدم

۱۳۹۷

سرشناسه	غلامی، محمد، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	درآمدی بر حمل و نقل غیرموتوری / محمد غلامی، شهرزاد
مشخصات نشر	مقدم.
مشخصات ظاهری	تهران: سخنوران، ۱۳۹۷.
شابک	۱۸۹ ص.
وضعیت فهرست نویسی	۴-۸۴۶-۴۵۵-۶۰۰-۹۷۸
موضوع	فیبا :
موضوع	حمل و نقل شهری :
موضوع	Urban transportation :
موضوع	پیاده روی :
موضوع	Walking :
موضوع	توسعه پایدار شهری :
موضوع	Sustainable urban development:
شناسه افزوده	مقدم، شهرزاد، ۱۳۶۳ -
رده ی کتبی	HE ۳۰۵/۶۸۵۴ ۱۳۹۷ :
رده بندی دیویی	۳۸۸/۴ :
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۲۴۲۴۹ :

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر، بعد از ادوارد براون، شماره ۱۴۰۷، طبقه اول

تلفن: ۰۹۱۹۳۶۶۶۱۳-۶۶۱۳۰۳۰۳

۰۹۳۰۶۱۳۲۸۳

www.chapketab.com

عنوان کتاب :	درآمدی بر حمل و نقل غیرموتوری
تألیف :	محمد غلامی، شهرزاد مقدم
ناشر :	سخنوران
سال و نوبت چاپ :	۱۳۹۷ - اول
شمارگان :	۱۰۰۰ نسخه
شابک :	۴-۸۴۶-۴۵۵-۶۰۰-۹۷۸
مرکز پخش :	۰۹۱۹۳۶۶۶۱۳-۰۹۱۲۰۶۱۷۲۸۳
قیمت :	۱۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است.

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱۰

فصل اول

حمل و نقل پایدار شهری/۱۳

برنامه ریزی حمل و نقل شهری..... ۱۳

فرآیند برنامه ریزی حمل و نقل شهری..... ۱۶

توسعه ی پایدار حمل و نقل..... ۱۹

توسعه پایدار حمل و نقل شهری..... ۲۱

اهداف مورد توجه توسعه پایدار حمل و نقل شهری..... ۲۱

تعریف حمل و نقل پایدار..... ۲۲

پایداری و ناپایداری در حمل و نقل شهری..... ۲۷

شاخص های حمل و نقل پایدار..... ۳۲

سیستم حمل و نقل شهری..... ۳۶

سیستم های حمل و نقل شخصی..... ۳۶

پیاده..... ۳۶

دوچرخه..... ۳۷

موتورسیکلت..... ۳۸

اتوموبیل..... ۳۸

سیستم های حمل و نقل عمومی..... ۳۹

اتوبوس..... ۳۹

مینی بوس..... ۴۰

راه آهن سبک شهری یا تراموا..... ۴۱

۴۲.....	مترو.....
۴۳.....	رابطه متقابل کاربری زمین و حمل و نقل درون شهری.....
۴۵.....	حمل و نقل پایدار در مقیاس محلی و راهکارهای دستیابی به آن.....
۴۷.....	اصول برنامه ریزی و سیاست گذاری در دستیابی به حمل و نقل پایدار.....
۴۷.....	تغییر ساختار شهری و کاربری زمین.....
۴۸.....	کاهش نیاز به سفر و تقلیل کاهش تأثیرات سوء حمل و نقل.....
۴۹.....	ابزارهای ارزیابی جهت استقرار حمل و نقل پایدار.....
۴۹.....	یکپارچه سازی حمل و نقل.....
۵۰.....	توسعه حمل و نقل معابر.....
۵۴.....	حمل و نقل غیرموتوری.....
۵۷.....	جنسیت و حمل و نقل غیرموتوری.....
۶۵.....	جنبشهای مرتبط با حمل و نقل غیرموتوری.....
۶۵.....	الگوی نوشهرگرایی.....
۶۹.....	الگوی خزش شهری.....
۷۱.....	الگوی شهر فشرده.....
۷۳.....	الگوی راهبرد رشد هوشمند شهری.....

فصل دوم

حمل و نقل غیرموتوری با تأکید بر پیاده مداری/۷۷

۷۷.....	جایگاه پیاده روی در حمل و نقل شهری.....
۸۱.....	عوامل موثر بر پیاده روی.....
۸۱.....	تراکم.....
۸۱.....	اندازه.....
۸۲.....	مالکیت خودرو.....

- ۸۲..... ارتباط حمل و نقل عمومی و پیاده روی
- ۸۲..... کاهش پیاده روی بعنوان یک فعالیت
- ۸۳..... افزایش پیاده روی بعنوان حالت اصلی به دلیل حمل و نقل عمومی ناکارآمد
- ۸۳..... افزایش پیاده روی بعنوان حلقه اتصال شیوه های جابجایی شهری
- ۸۴..... عوامل اجتماعی و فرهنگی موثر بر چشم انداز پیاده روی
- ۸۴..... فرهنگ اتومبیل محور
- ۸۴..... تصور عمومی ر پیاده روی
- ۸۵..... سبک زندگی
- ۸۵..... مفاد و زمینه های سیاسی
- ۸۶..... ایمنی در پیاده روی
- ۸۸..... تجهیزات محدوده های پیاده
- ۹۰..... تجربه های پیاده راه سازی در جهان
- ۹۱..... شهر پیاده کپنهاگ، دانمارک
- ۹۵..... بانکوک، تایلند
- ۹۷..... شبکه پیاده شهر مونیخ، آلمان
- ۹۸..... روین، فرانسه
- ۹۹..... روتردام، هلند
- ۱۰۰..... شهر یورک، انگلیس
- ۱۰۱..... طرح احیای هسته مرکزی استراسبورگ، فرانسه
- ۱۰۳..... تجربه های پیاده راه سازی در ایران
- ۱۰۴..... پیاده راه محور روگذر زندیه، شیراز
- ۱۰۶..... پیاده راه چمران، شیراز
- ۱۰۷..... محور پیاده تربیت، تبریز

۱۰۹.....	خیابان صف (باغ سپهسالار)، تهران
۱۱۰.....	خیابان ۱۵ خرداد، تهران
۱۱۱.....	خیابان چهار باغ، اصفهان
۱۱۲.....	کوچه یا گذر مروی، تهران
۱۱۳.....	پیاده راه ۱۷ شهریور، تهران
۱۱۶.....	معیارهای ایجاد معابر پیاده محور
۱۲۰.....	نظریه پردازان پیاده راه سازی
۱۲۱.....	چین جکیوبز
۱۲۱.....	فرانسیس تیبالدز
۱۲۱.....	لویس مامفورد
۱۲۲.....	ما کیل. ای. آرث
۱۲۲.....	راپاپورت
۱۲۳.....	کریستوفر الکساندر

فصل سو

حمل و نقل شهری با تأکید بر دوچرخه، راری/ ۱۲۵

۱۲۵.....	اهمیت و جایگاه دوچرخه در حمل و نقل شهری
۱۳۰.....	سفرهای کوتاه شهری و دوچرخه
۱۳۲.....	عوامل تأثیرگذار در کاربرد دوچرخه
۱۳۶.....	مزایای دوچرخه سواری
۱۳۹.....	مولفه های جمعیتی و اقتصادی موثر در دوچرخه سواری
۱۴۲.....	مسیرهای دوچرخه سواری
۱۴۶.....	مسیر دوچرخه راه یا مسیر انحصاری
۱۴۶.....	خط ویژه ی دوچرخه یا مسیرهای نیمه انحصاری
۱۴۷.....	مسیرهای مختلط یا جانبی

- ۱۴۷..... مسیرهای مشترک پیاده رو و دوچرخه
- ۱۴۸..... روشهای تعیین معابر مناسب شهری برای دوچرخه سواری
- ۱۴۹..... شاخص سازگاری دوچرخه
- ۱۴۹..... سطح سرویس دوچرخه
- ۱۵۰..... معیار نقشه دوچرخه وزارت حمل و نقل ایلینوی
- ۱۵۱..... معیار نقشه دوچرخه اتحادیه دوچرخه سواری شیکاگو
- ۱۵۱..... معیار مناسب بردن مسیر کناری برای دوچرخه
- ۱۵۳..... مقایسه روشهای امکان سنجی معابر شهری برای دوچرخه سواری
- ۱۵۷..... تاریخچه دوچرخه سواری و نقش آن در حمل و نقل شهری جهان
- ۱۶۱..... تاریخچه دوچرخه سواری و نقش آن در حمل و نقل شهری ایران
- ۱۶۹..... منابع و مآخذ
- ۱۸۸..... مراجع اینترنتی

پیشگفتار

در دو قرن گذشته تحولات ناشی از صنعتی شدن و رشد فناوری، کالبد و فضای شهرهای جهان را کاملاً دگرگون کرده است. مهم ترین مشخصه شهرهای معاصر، طراحی فضاهای شهری بر محور حرکت خودرو و دیگر وسایل نقلیه موتوری است. این نوع تحولات دارای دو پیامد چشمگیر در شهرهای معاصر شده است. اول تاثیر آن بر مصرف بالای انرژی های تجدید ناپذیر و به دنبال آن افزایش میزان آلاینده های ناشی از سوخت های فسیلی در محیط های شهری و به مخاطره افتادن پایداری در ابعاد مختلف زیست محیطی، کالبدی، اجتماعی و...، و دوم تاثیر بسزای آن بر نوع حرکت انسان در فضاهای شهر و اثرات منفی و زیانبار آن بر سلامتی و کاهش تعاملات اجتماعی ساکنان شهرها. شهرهای دارای باقبل صنعت را می توان شهرهای انسان محور و سازگار با محیط زیست قلمداد کرد. کرچه ها، گذر ها، میادین و مجموعه فضای کالبدی شهرها، در راستای حرکت انسان به صورت پیاده طراحی و ایجاد می شد. از نمونه های بارز چنین طراحی در فضاهای شهری را می توان بازارهای خطی و سر پوشیده در شهرهای شرقی - اسلامی، از جمله بازارهای خطی سر پوشیده در شهرهای سرزمین ایران مشاهده کرد. فضاهای طراحی شده و تلفیق یافته با محوریت خرید و پیاده روی با ایجاد احساس امنیت، ایمنی و آرامش. در حال حاضر به دلیل مشکلات فراوان ناشی از حضور وسایل نقلیه موتوری و کاهش حرکت انسان شهری به صورت پیاده، بیش از پیش نیاز به طراحی و ساخت شهرهای انسان محور با هدف کاهش نقش وسایل نقلیه موتوری وجود دارد. بر همین مبنا و

نیاز به بازتعریف جایگاه حرکت پیاده و حمل و نقل غیر موتوری در سکونتگاههای شهری، کتاب حاضر در ۳ فصل به شرح ذیل تدوین شده است؛

- فصل اول کتاب به حمل و نقل شهری پایدار اختصاص یافته است. در این فصل کلیاتی در رابطه با حمل و نقل شهری و تاریخچه آن، حمل و نقل پایدار، سیاستها و شاخصهای مطروحه، رویکردهای مرتبط با شکل شهر و حمل و نقل شهری، در نهایت دیدگاههای رایج در رابطه با حمل و نقل غیرموتوری مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

- فصل دوم کتاب با عنوان حمل و نقل غیر موتوری با تاکید بر پیادهمداری تدوین شده است. مفاهیم پیادهمداری، موانع و راهکارهای افزایش پیادهمداری و الگوهای موفق جهانی و داخلی مورد بررسی است که در این فصل مورد بررسی قرار گرفته است.

- فصل سوم کتاب حاضر به حمل و نقل شهری با تاکید بر دوچرخهسواری اختصاص یافته است. در این فصل مباحثی همچون درجهبندی سواری، ارتباط آن با سفرهای کوتاه شهری و چگونگی پیادهسازی مسیرهای دوچرخهسواری مورد بررسی قرار گرفته است.

دکتر محمد غلامی؛ عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور

دکتر شهرزاد مقدم